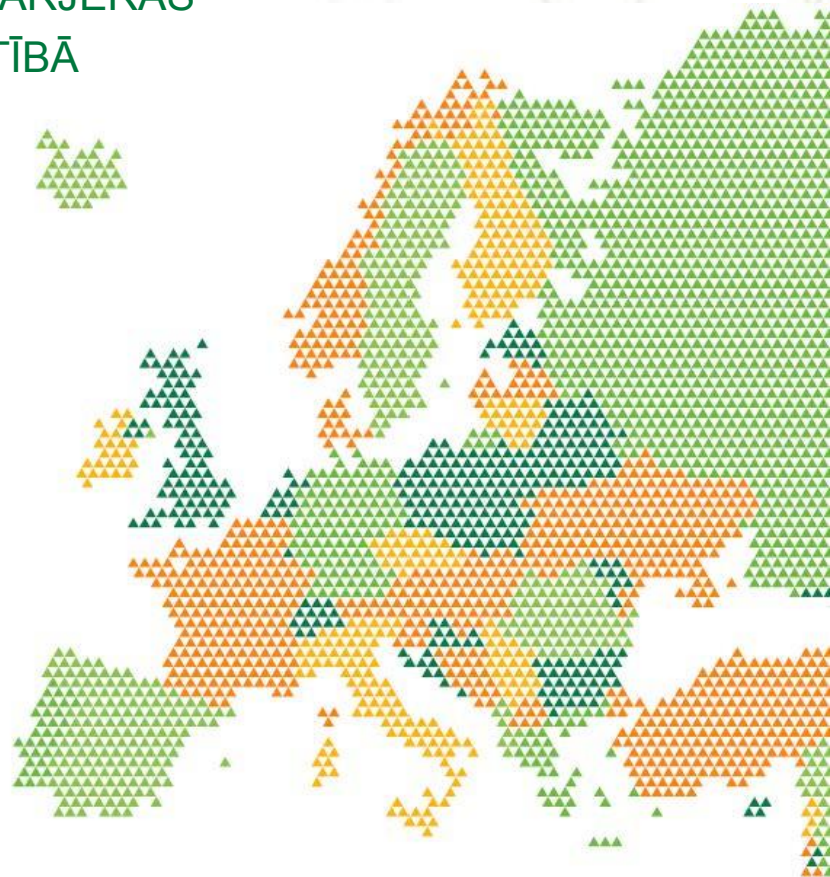

Junior Achievement Latvia

PARTNERIS JAUNIEŠU KARJERAS
UN BIZNESA IZGLĪTĪBĀ

Atver
jauniešiem
pasauli **Stiprina**
uzņēmējspēju un
līderības attīstību
Atklāj izaugsmes
potenciālu

Junior Achievement Latvia

SKOLĒNU MĀCĪBU UZŅĒMUMI - JAUNIEŠU UZŅĒMĒJKOMPETENCES PILNVEIDOŠANAI 2015

Inga Bolmane

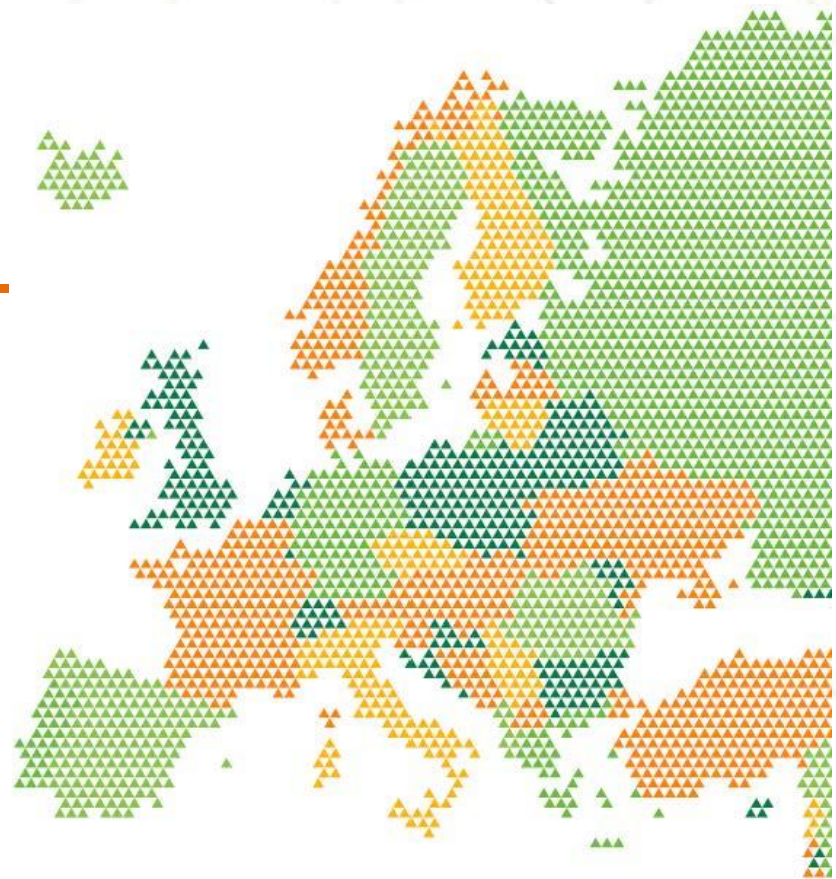
JA Latvija programmu direktore

inga@jal.lv

Laura Teivāne

JA Latvija projektu vadītāja

laura@jal.lv

JA Latvia®

A Member of JA Worldwide

Par Junior Achievement Latvija

- Viens no JA Worldwide tīkla biedriem.
- Eiropas Komisijas ieskatā - praktiskās biznesa izglītības eksperts Latvijā ar 24 gadu pieredzi
- Praktiskās biznesa izglītības politikas veidotājs
  - Dalība starptautiskā Eiropas Komisijas projektā «Inovāciju klāsteris uzņēmējdarbības izglītībai»
  - Sadarbība ar IZM, EM, LDDK, LTRK, akadēmisko vidi
- Sabiedriskā labuma statuss par izglītības veicināšanu

JUNIOR ACHIEVEMENT LATVIJA PROGRAMMAS

FINANŠU PRATĪBA

- *Finanšu pratības ABC* – sociālo zinību mācību un metodiskie materiāli
- Konkursi – *Mana vārdnīciņa* un *Biznesa pasaku konkurss* 1.-9. klase

KARJERAS IZGLĪTĪBA

- Ēnu diena, www.enudiena.lv 1.-12. klase
- Līderu programma 10.-12. klase

UZŅĒMĒJDARBĪBA

- Skolēnu mācību uzņēmumu programma 4.-12. klase
  - Start-up programma
- Tiešsaistes simulācijas spēle TITAN 9.-12. klase

No izglītotas sabiedrības līdz nozaru līderiem!

JA Latvija programmu ietekme

JA-YE Latvija programmu ietekme

No izglītotas sabiedrības līdz nozaru līderiem!

FINANŠU PRATĪBA

Atbildīgs patērētājs

Prot rīkoties ar naudu un izprot ekonomikas procesus valstī

KARJERAS IZGLĪTĪBA

Darba tirgum sagatavots jaunietis

6% JA-YE Latvija programmu absolventu - aktīvi darba meklētāji iepretim 28% jauniešu bezdarbam valstī*

UZŅĒMĒJSPĒJAS

Uzņēmīgs jaunietis

22% JA-YE Latvija programmu absolventu iesaistās uzņēmējdarbībā*

UZŅĒMĒJDARBĪBA

Nozares līderis

15-20 jaunieši gadā tiek sagatavoti par nozaru līderiem Īpašā līderu programmā

Jaunais uzņēmējs

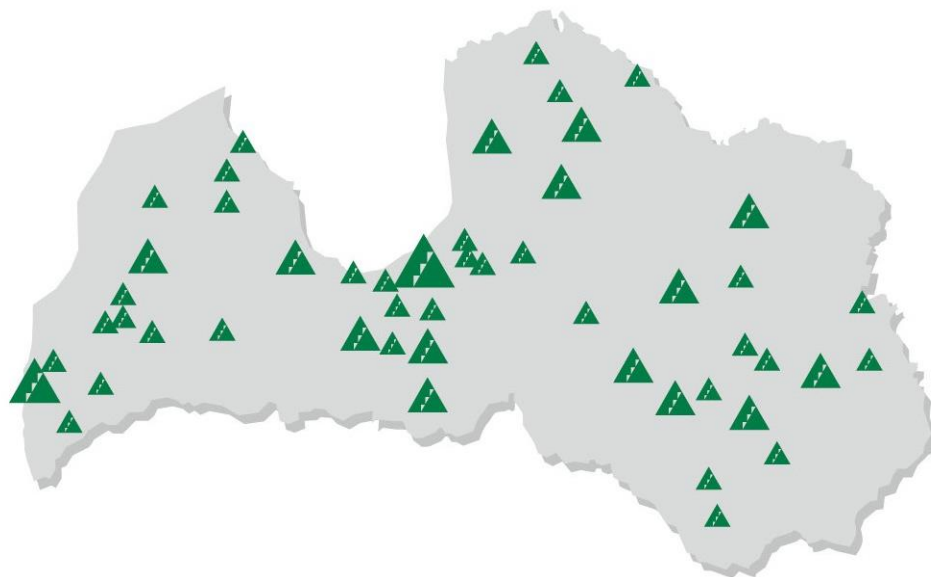
10% programmas absolventu uzsāk uzņēmējdarbību 5 gadu laikā pēc absolvēšanas

JA Latvia®

A Member of JA Worldwide

JA Latvija 2014./2015. m.g.

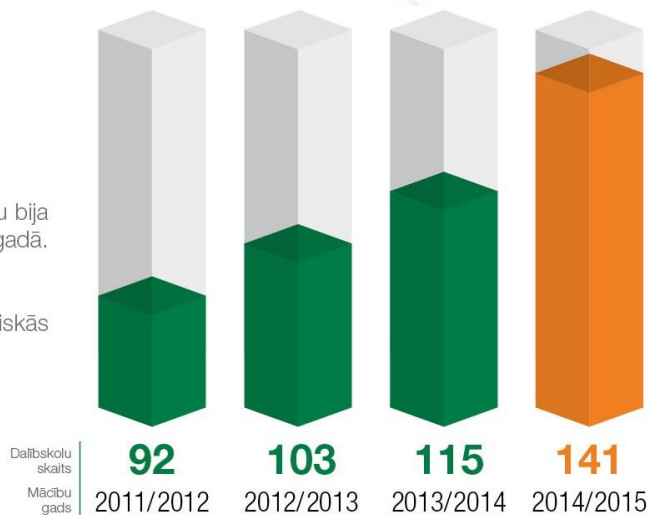
▲ 141 jeb 17%
Latvijas vispārizglītojošo un profesionālo skolu Latvijā ir JA Latvija dalībiskolas.

JA Latvija programmu pieejamība

▲ 60 000 jauniešu jeb 20% Latvijas skolēnu bija pieejamas JA Latvija programmas 2014./2015. mācību gadā.

▲ JA Latvija mērķis līdz 2030. gadam - praktiskās uzņēmējdarbības izglītības programmas pieejamas

95% Latvijas skolu.

 JA Latvia®
A Member of JA Worldwide

 SKOLĒNU MĀCĪBU UZŅĒMUMS
JA Latvia®

2. UZŅĒMUMA VEIDOŠANA

Komandas izveide, lomu sadale
Uzņēmuma nosaukums, vizuālā tēla izveide – logotips u.c.
Konsultācijas ar SMU konsultantu

3. UZŅĒMUMA DARBĪBAS ORGANIZĒŠANA

Sākuma kapitāla piesaiste
Produkta izveide un potenciālo klientu noteikšana
Biznesa plāna izveide
SMU reģistrācijas dokumentu iesniegšana JA Latvija

1. MOTIVĀCIJA UN IDEJAS

Radoša prāta vētra
Biznesa idejas ģenerēšana

4. UZŅĒMUMS DARBĪBĀ

Produkta ražošana
Pārdošana gadatirgos u.c.
Finanšu un grāmatvedības uzskaitē

5. SACENSĪBA UN
UZŅĒMUMA LIKVIDĀCIJA
Dalība dažādos starptautiska
mēroga pasākumos
Darbības atskaišu gatavošana
Uzņēmuma likvidācija
mācību gada noslēgumā

Skolēnu mācību uzņēmumi skaitļos

2014./2015. mācību gadā JA Latvija reģistrēja **814** SMU, kas ir **2440** programmā iesaistījušies jaunieši.

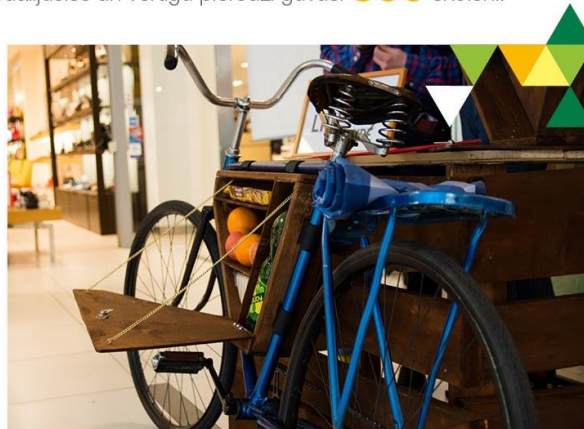
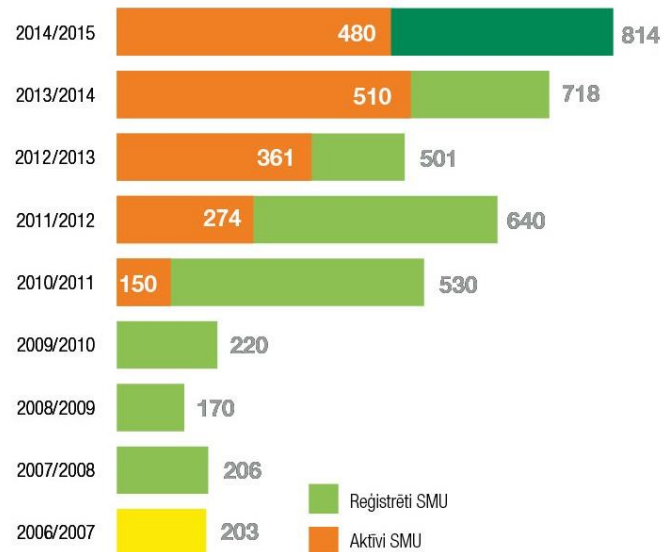

Aizvadītajā mācību gadā nacionāla un starptautiska mēroga gadatirgos kopumā piedalījās **265** SMU. Kopumā mācību gada laikā SMU gadatirgos piedalījušies un vērtīgu pieredzi guvuši **800** skolēni.

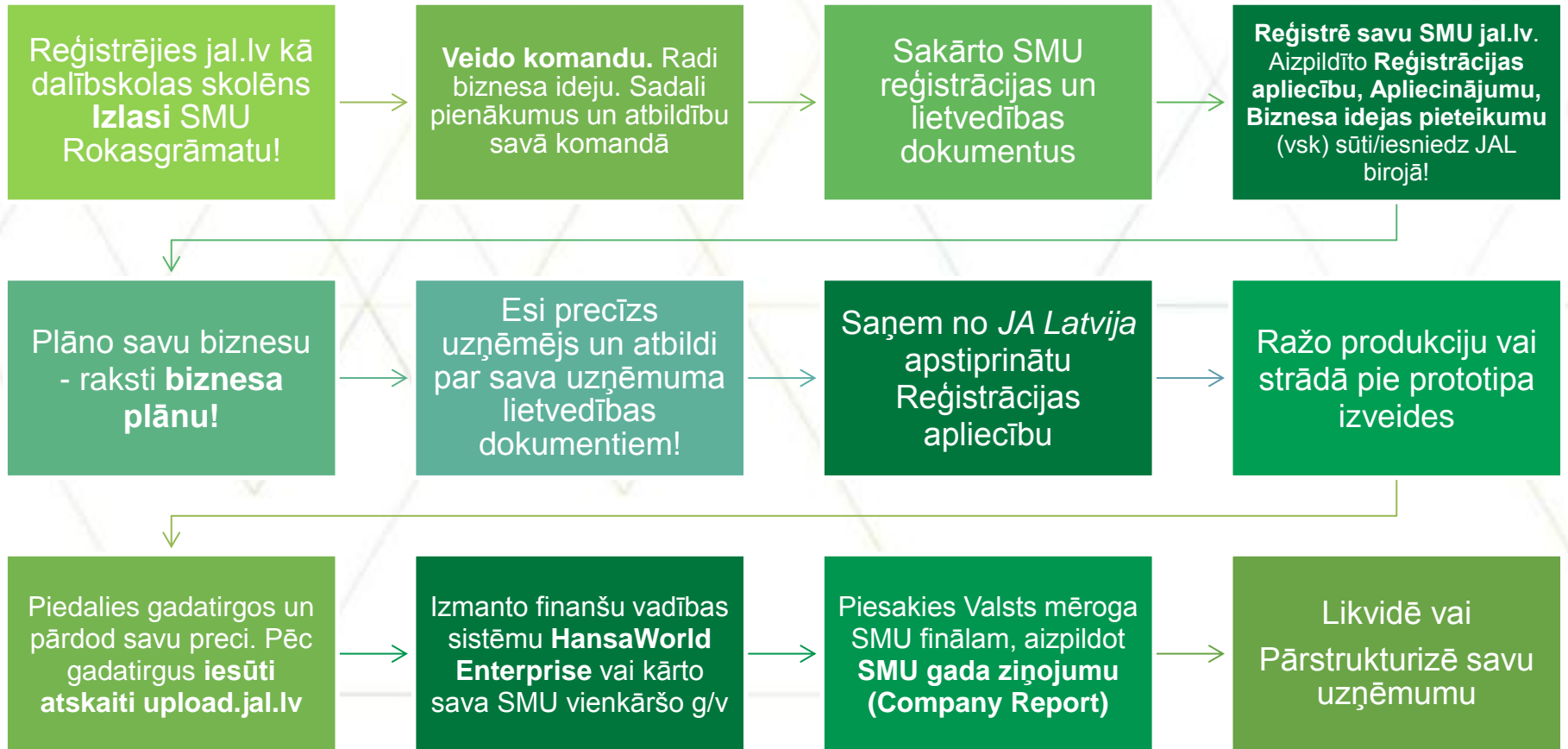

SKOLĒNU MĀCĪBU UZŅĒMUMU (SMU) SKAITS

Mācību gads/skaits

SMU DARBĪBAS CIKLS

2015./2016.gada jaunumi SMU programmā

- ✓ Dalībaskolu Skolēni individuāli reģistrējas jal.lv
- ✓ Iepazīstas ar SMU mācību materiāliem. **Elektroniski ērti pieejami materiāli:** www.jal.lv, <http://lv.ja-ye.biz/lv/#626>
- ✓ Skolēnu komandas reģistrē savu SMU
- ✓ SMU **reģistrācijas Apliecību**, **SMU Apliecinājumu** aizpilda un sūta pa pastu uz *JA Latvija* biroju un **Biznesa idejas pieteikumu (tikai vsk) augšupielādē SMU savā profilā (bez šī dokumenta SMU nedrīkst uzsākt darbību!)**
- ✓ SMU ir reģistrēts un uzsāk darbu, saņemot atpakaļ no *JA Latvija* apstiprinātu **Reģistrācijas Apliecību**

2015./2016.gada jaunumi SMU programmā

- ✓ Vislatvijas gadatirgos var piedalīties SMU, kurā ir vismaz 2 dalībnieki. Pēc gadatirgus ir jāaizpilda **SMU Gadatirgus atskaite**, kura augšup jāielādē **upload.jal.lv**. SMU darbības laikā ir jābūt iesniegtām vismaz 2 gadatirgus atskaitēm.
- ✓ SMU fināla pieteikumam SMU pievieno **SMU gada ziņojumu**.
- ✓ **SMU finālam rekomendējam pieteikties SMU - dažādu gadatirgus nomināciju uzvarētājus vai laureātus.**
- ✓ **SMU likvidācija. Skolotājs iesniedz JAL atskaiti par likvidētajiem uzņēmumiem.**

SMU dibināšana

1. Ideju ģenerēšana (uzdevums)
2. Komandas pienākumu sadalīšana (uzdevums)
3. SMU nosaukuma un logo izveide
4. SMU reģistrācija ja.lv
5. Dibināšanas dokumentu aizpildīšana

1. Ideju ģenerēšana

Ideju ģenerēšanas metodes:

- Prāta vētra
- Brīvais ritenis
- Aplis
- Klusā ideju ģenerēšana
- Ačgārnā ideju ģenerēšana

Pārdod talantu!

2. Komandas veidošana

Komanda – saliedēta cilvēku grupa, kas strādā vienotam mērķim ar vienādu izpratni par lietām, ar nopietnu atbildības sajūtu par kopējiem mērķiem.

Veidojot SMU komandu jāizvērtē katra spējas un prasmes, nevis tikai draudzības saites

SMU var dibināt viens cilvēks, taču ieteicamais skaits ir no 2 līdz 5

Lai piedalītos gadatirgos, ir jābūt vismaz 2 cilvēkiem!

2. Komandas veidošana

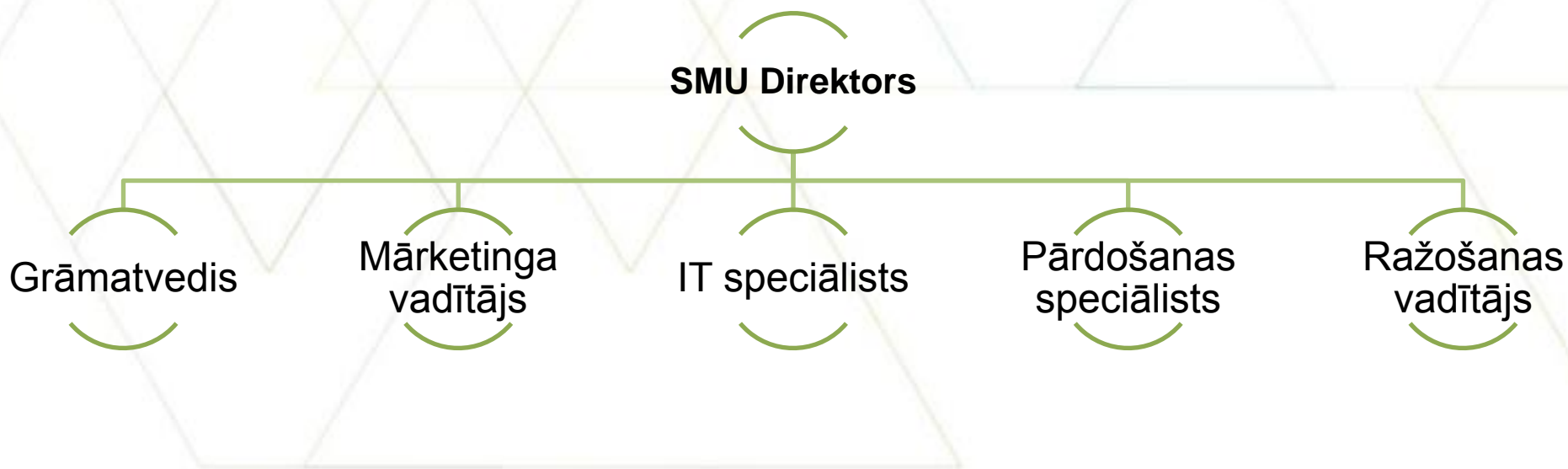
DIBINĀTĀJI

- Skolēnu mācību uzņēmumam vispiemērotākā uzņēmējdarbības forma ir SIA.
- Maksimālais dibinātāju skaits SMU ir 5, taču darbinieku skaits ir neierobežots.

PIENĀKUMU SADALE

Atceries, ka pienākumu sadales mērķis nav radīt mākslīgas nodarbinātības ilūziju, bet gan veicināt un attīstīt SMU darbību un darba efektivitāti!

2. Komandas pienākumu sadalīšana

3. SMU nosaukums un logo

Labs LOGO:

- vienkāršs uz saprotams;
- viegli iegaumējams;
- nemainīgs;
- universāls;
- rada asociāciju ar konkrēto darbības sfēru, ideju, misiju;
- bez bilžu sagatavēm (*piemēram no Clip Art vai google.com*).

Labs NOSAUKUMS:

- Atspoguļo uzņēmuma nodarbošanās veidu un raksturu;
- Atšķiras no līdzīgu uzņēmumu nosaukuma;
- Nav pārāk garš;
- Ir saprotams svešvalodās;
- Veicina produkta reklamēšanu;
- Nerada divdomīgas asociācijas;
- Ir viegli iegaumējams.

Nosaukumu var pārbaudīt:

http://company.lursoft.lv/abc_list/a

5. Dibināšanas dokumenti

- Biznesa plāns (vispirms uz dibināšanas sākumu - **biznesa idejas pieteikums**, bet līdz martam - jāuzraksta viss biznesa plāns)
- **Reģistrācijas apliecība** (izprintē, paraksta skolas direktors, skolotājs un sūta uz JAL biroju 2 eksemplāros)
- **Apliecinājums** (paraksta SMU)
- Dibināšanas līgums
- Statūti
- CV (katra dibinātāja)
- Atzinums par mantiskajiem ieguldījumiem
- Dibināšanas sēdes protokols
- Darba līgumi

Biznesa idejas pieteikums

1. SMU nosaukums

2. Īss produkta apraksts

Produkta/pakalpojuma raksturojums, tā īpašības, pielietojums, pircēja ieguvums

3. Mērķauditorija

Nosauktas SMU mērķa grupas, t.i., tās sabiedrības grupas (*piemēram, bērni, skolēni, pieaugušie, pensionāri, bezdarbnieki*), kas būs potenciālie SMU klienti

4. Cenas veidošanās mehānisms

Piemērs – koka atslēgu piekariņš

1. Darba alga uz vienu saražoto vienību (ja tiek noteikta)		2. Materiāli un izejvielas		3. Pašizmaksa (1+2)	4. Cena (3 + uzcenojums)
darbinieks	alga (EUR)	materiāls	EUR		
Jānis Liepiņš	0.20	ozolkoks	0.50	$0.20 + 1.00 =$ 1.20 EUR	$1.20 + 0.50 =$ 1.70 EUR
		gravējums	0.10		
		ķēdīte	0.10		
		papildu materiāli	0.30		
KOPĀ:	0.20	KOPĀ:	1.00		

5. SMU dalībnieki (*pienākumu sadale*)

6. Plānotie ienākumi no SMU darbības

(dalības JA Latvija reģionālajos, valsts gadatirgos, un citur)

Piemērs – koka atslēgu piekariņš

	1. Pašizmaksa <i>EUR par vienību</i>	2. Produkta cena <i>EUR par vienību</i>	3. Plānotās pārdotās vienības <i>skaits</i>	4. Ražošanas izmaksas <i>(1 x 3)</i> <i>EUR</i>	5. Ienākumi no pārdotā <i>(2 x 3)</i> <i>EUR</i>	PEĻŅA <i>(5 - 4)</i> <i>EUR</i>
<i>Ziemassvētku gadatirgus</i>	1.20	1.70	10	12	17	5
<i>Pavasara gadatirgus</i>		1.70	15	18	25.5	7.5
<i>Citi gadatirgi, tirgošanās vietas</i>		1.70	20	24	40.8	16.8
KOPĀ:				54	83.3	29.3

**Būsim gandarīti sadarboties un rast visām pusēm
saistošus risinājumus jauniešu uzņēmējkompetenču
stiprināšanā!**

Vairāk par *Junior Achievement Latvija*:

www.jal.lv

Junior Achievement – Young Enterprise Latvija

@SMULatvija

JA-YE Latvija